

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V zmislu §. 17. društvenih pravil sklicuje se

občni zbor „Narodne Tiskarne“
na dné 8. maja 1883 ob 6. uri zvečer
v sobi uredništva „Slov. Naroda“.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednikovo.
2. Računski sklep delniškega društva „Narodne Tiskarne“ za leto 1882.
3. Nasvet upravnega odbora o izplačanju dividend.
4. Dopolnilna volitev dveh upravnih odbor-nikov.
5. Posamezni predlogi.

Opomba: §. 16. Kdor hoče v občnem zboru glasovati, mora svojo delnico, oziroma začasni list vsaj pet dnij pred občnim zborom v društveno blagajnico uložiti.

Upravni odbor „Narodne Tiskarne“.

Ljubljansko mesto in zadnje mestne volitve.

Če se oziramo na razvoj političnih strank, bomo pač našli, da tudi najmočnejši stranki sreča ni vselej mila, temveč, da se tudi v političnem gibanju vrsti uspeh z nezgodo, plima z vseko. Ali le stranke, ki nimajo nikakega temelja v narodu, ki životarijo le ob milosti kake udane jim vlade, morejo pasti tako goropadno, kakor ona žalostna gospoda, katera hoče na Kranjskem zastopati nemštvo in omiko. Kako oblastno je gospodarila ta stranka še pred malo leti, kako je imela na razpolaganje poleg deželnega zbora in odbora deželni šolski svet, trgovinsko zbornico, skoraj vse več občinske zastope in — least not last — ljubljanski mestni odbor, je našemu narodu še v preživem spominu. In danes,

kako silno se je predrugečil ves položaj! Zaporedom smo si priborili vse njih dobro utrjene pozicije, tudi deželnozbornsko večini nemškeje bode kmalu za vse veke odklenkalo — in v slovenskem središču, v glavnem mestu so tako pobiti, da se niti volilnega boja udeležiti neso upali. Vsaj neso imeli nikake nade zmagati; kljubu temu, da ni bilo nasprotnika in da so se volitve vršile po vsem mirno, brez živahne agitacije, brez pritiska, bilo je število narodnih volilcev tako ogromno, da je daleč presežalo vse številke nemških volilcev tudi v onih blaženih časih, ko je nemška pšenica naj bujnejše cvela in je vsak predstojnik osebno vodil čete svojih komandiranih uradnikov na volilno bojišče.

Kdor pozna značaj voditeljev nasprotne nam stranke ter zna, koliko je tam ošabnosti in samoljubja, se nikakor ne bode začudil, da uzroki njihovega propada gospodom še neso popolnem jasni in da tudi še neso izgubili nade, da se bodejo razmere vender še jedenkrat njim v prid dale predrugečiti. Da bi g. dr. Schrey posnemal rimskega Marija na kartaskih razvalinah ali g. Deschman preroka Jeremijo, jokajočega se na podrtinah Jeruzalemskih — tega vender tudi ne smemo zahtevati in tedaj jima zadovoljno prepuščamo grenko tolažbo, da svojim vernikom vedno še oznanjata evangelij o gospodarske nezmožnosti nemških korifej ter na ves glas prerokujeta nespretnost „der bunt zusammengewürfelten Menge“ narodnih odbornikov. Kakor so nekdanj očiteli bivšej narodnej večini ljubljanskega občinskega zastopa, da je potratno gospodarila z mestnim premoženjem, čisto zamolčevaje, da se je dolg napravil za nakup najlepšega biserja našega mesta, za Tivoli, kateri ima dandanes sigurno veliko večjo vrednost nego je svota, za katero so ga kupili narodni odborniki, kakor so tedaj resnici z drzno pestjó v obraz bili — tako se širokoustijo tudi danes nasproti novoizvoljenim občinskim zastopnikom. Ali za trdno pričakujemo, da to zavistno

zaničevanje in preziranje ne bode čisto nič motilo ne ljubljanskih volilcev, ne izvoljenih odbornikov. Če si nepristransko ogledamo nov mestni zastop, videli bomo takoj, da je jako srečno sestavljen iz strokovnjakov in da v tem oziru daleč presega vse mestne zbore, v katerih je vladala nemška večina. Posebno velja naš izrek o trgovinskih, obrtnijskih in stavbenih zadevah, deloma tudi o šolstvu. Koristi ljubljanske kupčije varovali bodo sigurno gg. Kušar, Murnik, Ledenik, Kolman, Pakič in Hribar mnogo bolje nego svoje dni gg. Leskovec in Dreo, in ljubljanske obrtnike zastopali bodo gg. Klein, Horak in Goršič gotovo z večjo gorečnostjo in boljšim uspehom nego svoje dni one rokodelske marionete, katere je bil Deschman na vrvi vodil in sukal. Če so naši Nemci nekdanj le jednega strokovnjaka v stavbenih zadevah imeli mej seboj, g. Zieglerja, izbežal jim je še ta, izpoznavši, da ni mogoče uspešno sodelovati s stranko, katera se vender še dandanes pripisuje najodličnejše zmožnosti za gospodarske stvari; mi pa, „nezmožni“ Slovenci, imamo tudi za to stroko dva zastopnika, mlade in čile moči, po vsem kos svoje nalogi. In tudi v šolskih zadevah smemo se nadejati, da bodeta strokovnjaka, katera sta bila pri zadnjih volitvah izvoljena v mestni zastop, za mestno šolstvo vsaj toliko storila, kakor nekdanj pedagogičen genij nemške stranke, g. nadzor-nik Pirker!

Ako se tedaj oziramo na mestni zastop, kakor so ga ustvarile zadnje volitve, smemo v istini po vsem zadovoljni biti z njegovo sestavo. Naj se le tolažijo nasprotniki našega narodnega napredka, da bode naroden odbor kmalu pokazal svojo nedostatnost, mi jim ne zavidamo tega tolažila, pač pa smo trdno uverjeni, da se bode sedaj pričela nova doba na mestnej hiši, doba veselega, doslednega in mirnega delovanja in da bodejo narodni odborniki na ta način celemu svetu sijajno dokazali, da je tudi Slovenec zrel za sameupravo.

LISTEK.

Stotnikova hči.

(Roman A. S. Puškina, poslovenil —r.)

(Dalje.)

VI. Poglavje.

Pugačevščina.

Mučenje pri preiskavah bilo je v starih časih tako ukoreninjeno, da je ukaz, ki je odpravljala, dolgo ostal bren uspeha. Mislili so, da se hudodelec ne sme nikakor obsoditi, če sam ne prizna zločina — katero mnenje ni le brez vse podlage, temveč nasprotuje zdravemu zmislu pravosodja. Če že tajeje ne velja za dokaz nedolžnosti, tem manj more veljati prisiljeno priznanje za dokaz krivde. Še zdaj slišim obžalovati nekatere stare sodnike, da se je odpravila ta surova navada. Za časa, ko se godi naša povest, pa ni nikdo dvomil o prikladnosti mučenja pri preiskavah, ne sodniki, ne zatoženci. Zato se pa tudi nikdo ni čudil poveljnikovemu ukazu. Ivan Ignatjič šel je po Baškircu, ki je sedel v za-

poru pod poveljničnim ključem, in čez nekaj minut pripeljali so ujetnika v prednjo sobo. Poveljnik je velel pripeljati ga pred se.

Baškirec je le s težavo prestopil prag, na nogah imel je železja, odkril je svojo visoko kapo, ter ustavil se za durmi. Pogledal sem nanj in prestrašil se. Nikdar ne pozabim tega človeka. Na videz imel je že kakih sedemdeset let. On ni imel ne nosu, ne ušes, njegova glava bila je obrita, brada bila je siva in redka, bil je majhen, suh in grbast; njegove ozke oči svetile so se kakor ogenj. „Ehe“ zaklical je poveljnik, spoznavši po njegovem strašnem pokvečenju jednega puntarja, kaznovanega v 1771. letu. „Ti si star volk, ki si se bil že ujel jedenkrat v naše zanjke. Stopi bliže in povej, kdo te je poslal?“

Stari Baškirec je molčal in neumno gledal poveljnika. „Kaj molčiš“, nadaljeval je poveljnik, „ali ne znaš ruski? Julaj, poprašaj ga v vašem jeziku, kdo ga je semkaj poslal?“

Julaj ponovil je vprašanje Ivana Kuzmiča po tatarski. A Baškirec ga je neumno gledal in ni odgovoril niti besedice.

„Jakši“, rekel je poveljnik: „te bom že naučil govoriti. Slecite mu pisano haljo in prestrojite mu hrbet. Julaj ti pa glej, da ga dobro pretepó.“

Dva invalida začela sta Baškircu slačiti. Na obrazu nesrečnega videl se je strašen nemir. Gledal je na vse strani, kakor uboga živalica, ki so jo ujeti otroci. Jeden invalidov prijel je starčeve roke, položil jih sebi okrog vratu, ter privzdignil starca od tal; Julaj je pa vzel bič in zamahnil z njim — Baškirec je zastokal s slabim in prosečim glasom in zamahoval z glavo, odprl je usta, — v katerih je migal namesto jezika kratek okršek.

Če pomislim, da jaz še vse to pomnim, in da sem doživel krotko vladanje carja Aleksandra, ne morem se dosti načuditi napredku omike in hitremu razširjenju človekoljubja. Mladi človek, ki dobiš te zapiske v roke, pomisli, da so najboljše in najtrajnejše premene te, ki izvirajo iz zboljšanja pravov, brez kakih nasilstvenih potresenj.

Vsi smo bili potrti.

— No, rekel je poveljnik, iz Baškircu tedaj ne bomo mogli ničesar spraviti. Julaj, odpelji ga v zapor. A mi, gospoda, kaj se hočemo pogovoriti?

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. aprila.

Pričakuje se, da se bode v državni zbornici specialna debata o šolski noveli še ta teden končala. Včeraj obravnaval se je § 11, ki določuje število učencev in učiteljev. Začetkom se je razdeli se poročilo budgetnega odseka o ustanovitvi žandarmerijskih kasarn v Krivošiji; poročilo pravosodnega odseka o pomnožitvi žandarmerije v Českeji in Galiciji; in pa včeraj predložena vladina predloga, zadevajoča naknadni kredit k proračunu za notranje ministerstvo, kateri znaša vsoto 1,306.520 gold. Ta predloga se izroči budgetnemu odseku. Minister notranjih stvari priobčuje, da je postava o regulovanju Mure zadobila Najvišje potrjenje. — Na to sta govorila, nadaljevala specialno debato šolske novele, k § 11. kot generalna govornica pro poslanec Ruf in contra vitez Wildauer. Poslanec Ruf izjavi, kaj začetkom svojega govora, da tade govoril brez strahu, da si je dobil pretilno pismo, katero mu žuga z rudečim petelinom, ako bi govoril in glasoval za šolsko novelo. To pismo ob enem prečita ter ga izroči predsedstvu. Govornik toplo priporoča vzprejem te novele; zagovarja kmetijski stan pravi, da gospodje upravni svetniki in milijonarji lahko govorijo o socialnem vprašanju, katero se jih ne dotika. Ako pa to zlo narašča in se mu ne ustavimo, bode to vprašanje v prvi vrsti kmetje z vsoto silo zadelo in tudi visoko gospodo zna doseči. Poslanec vitez Wildauer ugovarja misli, da bi se moralo ravnati pri šolski noveli štediti; naj bi se bilo to raji zgodilo pri davkih od postopij, ki zadevajo posebno planinske dežele. Potem polemizuje s poslancem Giovanellijem, kateremu očita, da je na onem stališču, kakor je bila duhovščina pred 100 leti, ki je trdila, da zmožnost branja in pisanja za kmetijske otroke ni potrebna, ni shodna, da je celo nevarna, posebno deklicam, ki se rade prevzemajo, postanejo ošabne, lene ali pa tercijarke. Poročevalec Lienbacher poudarja, da ima § 11. v treh točkah reformo; prvič v točki, ki zadeva naredbe pri pol dnevnem pouku, potem v določbi, da ni treba petletnega opazovanja zmanjšane števila učencev, da se zniža število učiteljev in tretjič v naredbi za določitev števila učiteljev. Pri poimenskem glasovanju vzprejel se je ta § 11. s 170 proti 152 glasom. Ko je Schönerer oddal svoj glas za novelo, začuje se sikanje z galerije, na kar on zaupije: Če se kdo gane tu gori, treba bo uporabiti druga sredstva. Tu gori so židovčki! (Smeh in sikanje.)

V sobotni seji budgetnega odseka poročal je mej drugim tudi poslanec Jireček o resoluciji poslanca dr. Tonkliča glede upeljave slovenskega poučnega jezika v srednjih šolah, odnosno o resoluciji grofa Coroninija, zadevajoči italijanski poučni jezik. Poslanec dr. Sturm nasvetuje preložitve ukrepanja z ozirom na to, da naučno upraviteljstvo v odseku ni navzočno. Poslanec dr. Tonklič izjavi se proti temu nasvetu in proti vsakemu odlašanjju. Ko se pa poročevalec Jireček pridruži nasvetu dr. Sturma, sklone odsek z večino preložitve dotičnega obravnavanja.

Na Galiskem začele so se že volilne agitacije za deželni zbor, ki se bodo pričele 29. maja.

Za Podhajce vzprejel je širši volilni odbor jednoglasno kandidaturu grofa Alfreda Potočkega. Ob enem se poroča iz Galicije, da se je rusijski shod definitivno določil v dan 10. maja in sicer bode v Lvovu.

„Narodni list“ v Zadru ima dopis iz Granice Hercegovske z dne 15. t. m., ki slove: Iz okraja Nevesinjskega pobegnili so v hribe do 700 ljudi. Zaradi tega je odredjeno, da se vojski pomnoži v onih krajih, da ne pride do novega ustanka. V 12. dan t. m. pripeljali so v Mostar truplo jednega ustaškega vodje. Pri tej priliki se je šest drugih ustašev prostovoljno javilo vojaške oblasti v Mostaru.

Vnanje države.

Bivši upravitelj metropolitanski v Srbiji, Mojsije, škof v Negotinu, pridružil se je tudi upornim škofom srbskim ter je zbog tega od vlade odstavljen. Pred kratkim časom se je vlada stavila vanj mnogo zaupanja ter mu namenila važno ulogo v svojem boju in reformovanju srbske cerkve. — V zadnji seji škofovske synode, 18. t. m., izvoljen je bil Kornelij, arhimandrit v Revanici, za škofa v Uzici ter je to volitev kralj Milan takoj potrdil.

Italijanska kamora dokončala je svoje posvetovanje o postavnem načrtu zadevajočem phylloxero ter je vzprejela vse njega članke. Po določitih tega načrta imelo bode v slučaju, da se ta mrčes razširja, vsakokrat ministerstvo po nasvetu odseka filoksernega določiti, ali se ima upotrebljevati način uničenja ali pa zdravljenja. V zadnjem slučaju zamore se lastniku prisoditi odškodnina 100 frankov za jeden hektar. V prvem slučaju pa se more lastnik, ako škoda ne presega 500 frankov, z lepo pogoditi s poverjeniki dotičnega komiteta. Če pa škoda to vsoto presega in se ne da dognati sporazumljenju, imenuje se izvedenec. Odsek šestih članov imel bode parlamentu pred 15. marcom 1884 poročati o poškodovanjih, katere je prouzročila v Italiji filoksera. — Ministerski svet obravnaval je o raznih tarifnih koncesijah, katere zahteva Nemčija, posebno pa za bombažaste tkanine. Trgovinska pogodba z Nemčijo se bode kmalu sklenila. Tudi se je posvetovalo o polletnem podaljšanju brodarske pogodbe s Francijo. — Poročilo o potovanju nemškega princa naslednika v Gorenjo Italijo se v Rimu niti ne zanikuje niti ne potrjuje. Italijanski listi pravijo, da če bi se ta vest obistnila, bi se šlo zopet za incognito-potovanje, kakršnih je princ že mnogo storil k ligurskim obalom. Bolinski listi pa poročajo, da je nemški prestolonaslednik s princesinjo Viktorijo že odpotoval v Italijo, kjer ostane 14 dni in se mej tem časom sestane v Monzi s kraljem Humbertom.

Z veliko radovednostjo pričakujejo na Pruskem obravnavo Windthorstovega predloga, ki se bode že jutri vršila v pruske zbornice poslancev. Bistveno zahteva Windthorst v svojem predlogu to, kar tudi Bismarck sam priporoča; ampak kancelar je s svojim nasvetom v nasprotju s pruskim ministerstvom; minister bogočastja pl. Gossler se je baje celo izjavil, da odstopi, ako bi se z novo cerkveno predlogo dala prostost za čitanje sv. maše in delitev zakramentov. Večkrat je konferiral prejšnji teden Bismarck z ministroma Gosslerjem in Puttkamerjem in v soboto bil je ministerski svet v tej zadevi, ki je trajal več ur. Ministri so se baje soglasno izrekli proti nameravani svobodi. Za kancelarja pa je usoda Windthorstovega predloga, oziroma njemu jednake cerkvene predloge ravno sedaj

velike važnosti; od tega bode namreč zaviselo, bode-li centrum v državnem zboru glasoval za takojšeno obravnavo état-a za l. 1884/5. ali ne.

Domače stvari.

— (Današnja „Laibacher Zeitung“) v uvodnem članku prav dobro zavrača g. dra. pl. Schrey-a zaradi govora v konstitucionalnem društvu. Ker utegne ta izjava zanimati naše čitatelje, priobčimo jo v bodočej številki našega lista.

— (Slovenska Matica udom svojim naznanja.) Po pravilih Slovenske Matice plačujejo družniki v prvi polovici vsakega leta — naprej, da se njih imena natisnejo v imeniku in da sprejmejo potem knjige. V treh ali štirih mesecih bode Matica razpošiljala svoje knjige za l. 1882 in 1883 skupaj in tako nadomestila, kar je doslej zamudila; zahteva pa, da tudi njeni udje storijo svojo dolžnost in sklenjeno je, da spomenika ne dobi, kdor ni plačal že za leto 1883. Da se torej imenik prav sestavi in knjige oddajo le resničnim družbenikom, prosijo se po tej javni poti in vabijo poverjeniki in drugi, naj pošljejo svoje doneske vsi, kateri jih še neso za leto 1882, pa tudi za leto 1883 vsaj do 15. junija t. l., da Matica dospe tako do svojega pravega reda.

— („Narodni list“ Zadarski), čegar uvodni članki se v zadnji čas z osupljivo doslednostjo tiskajo z barvo nedolžnosti, piše v zadnji številki: „Naši čitatelji se v istini ne bodo čudili, ko so videli zadnjo številko našega lista zaplenjeno: pri nas treba se čuditi, ako list ni zaplenjen. Znaajo li, zakaj je bil zaplenjen? Zaradi članka, kateremu je bil naslov: „Zorica i Nadko“ — epizoda iz nepriobčene pripovedke. Ako pojde tako naprej, možno je, da nekega dne naši čitatelji namestu naslova lista, najdejo: „Zaplenjeno“.

— („Abecednik za slovenske ljudske šole“.) Sestavil Andr. Praprotnik, nadučitelj in voditelj I. mestni širazred. deški ljudski šoli v Ljubljani. Založil ter prodaja Matija Gerber, bukvo-vez, vez. po 20 kr. To novo šolsko knjižico je ravnokar sl. ministerstvo za bogočastje in uk z ukazom 2. t. m. št. 1722 za rabo v slovenskih ljudskih šolah odobrilo. Sestavljena je po najvažnejših pedagojskih načelih, ter obsega v najlažji obliki vse, česar se ima učenec prvo šolsko leto v ljudski šoli učiti, da si pridobi dobro podlago za pravo, dandanes potrebno izomiko. Priporočamo jo tedaj vsemu slovenskemu šolstvu in učiteljstvu prav živo! —

Slavno uredništvo!

Oslanjajoč se na §. 19. tiskarskega zakona prosim glede napadov na mojo osebo posebno v št. 67. t. l. „Slovenskega naroda“, da se v tem Vašem cenjenem listu natisne sledeči moj odgovor.

Dolgi oni sestavek zoper mojo osebo poln je neresničnih trditev. V izreku: „Z njegovimi (t. j.

Začeli smo razsojevati o našem položaju, kar priteče Vasiljisa Jegorovna silno prestrašena v sobo.

— Oh, nesreča! govorila je Vasiljisa Jegorovna. Nižnjeozerska trdnjava je vzeta danes zjutraj. Delavec očeta Gerasima se je ravnokar povrnil od tam. On je videl, kako so jo vzeli. Poveljnik in častniki so obešeni, vsi vojaki pa ujeti. Takoj bodo vrage tukaj.

Nepričakovana vest nas je silno potrla. Poznal sem poveljnika nižnjeozerske trdnjave, bil je tih in skromen človek; pred dvema mesecema se je na potu iz Orenburga ustavil s svojo mlado soprogo pri Ivanu Kuzmiču. Nižnjeozerska trdnjava bila je petindvajset vrst od nas. Vsak čas smo morali tudi mi pričakovati Pugačeva. Osoda Marije Ivanovne se mi je živo predstavljala in trepetalo mi je srce.

— Čujte, Ivan Kuzmič! rekel sem poveljniku, da je naša dolžnost braniti trdnjavo do poslednjega dihljeja, o tem še govoriti ne treba. A moramo skrbeti tudi za varnost žensk. Odpravite jih v Orenburg, če je pot še prosta, ali pa v kako drugo

bolj varno trdnjavo, kamor vrage tako hitro ne bodo mogli.

Ivan Kuzmič obrnil se je k svoji soprogi, rekoč:

— Čuj mamica, ali bi ne bilo prav, da bi se vidve preselili kam, dokler se ne znebimo puntarjev?

— Neumnost! rekla je poveljnica. Kje je taka trdnjava, da bi vanjo ne letele krogle? Zakaj bi ne bila varna Belogorska trdnjava? Slava Bogu, že dvaindvajset let tu živimo. Videli smo že Baškirce in Kirgize, — nadejam se, da se bomo ubranili tudi Pugačeva!

— No, mamica, rekel je Ivan Kuzmič: tedaj pa ostani, ker imaš tako zaupanje na našo trdnjavo. A kaj hočeva začeti z Mašo? Dobro bi bilo, ko bi zmagali ali za časa dobili pomoč: a kaj pa, če vrage uderó v trdnjavo?

— Potem . . .

In spodtaknil se je jezik Vasiljisi Jegorovni, in umolknila je jako vznemirjena.

— Ne, Vasiljisa Jegorovna, nadaljeval je poveljnik, zapazivši, da so njegove besede imele upliv morda prvokrat v njegovem življenji. Maša tu ne

sme ostati. Pošljimo jo v Orenburg k njenej botri, tam je dovolj vojakov, topov in mesto ima trdno, kamenito zidovje. Tudi tebi bi svetoval iti tja; če si tudi stara, vender pomisli, kaj bi bilo, ko bi sovražniki vzeli trdnjavo z napadom.

— Dobro, rekla je poveljnica, pa odpravimo Mašo. A mene ne sili, nečem se na stare dni ločiti od tebe in iskati si samotne gomile v tujej zemlji. Skupaj sva živela, pa še skupaj umriva.

— Prav praviš, rekel je poveljnik. A odlašati ne smemo. Pojdi hitro in pripravi Mašo na pot. Jutri, kakor hitro napoči dan, jo odpravimo, damo jej spremstvo, dasi nemamo ljudi odveč. Da, kje pa je Maša?

— Pri Akulini Pamfilovni, odgovorila je poveljnica. Skoro je omedlela, ko je slišala, da je vzeta Nižnjeozerska trdnjava; bojim se, da bi ne zbolela. Gospod Bog, kaj smo doživeli!

Vasiljisa Jegorovna odšla je, da pripravi svojo hčer na pot. Posvetovanje pri poveljniku se je nadaljevalo; a jaz se nesem več utikal vmes, ne poslušal. Marija Ivanovna prišla je k večerji blede in objokana. Odvečerjali smo in ustali izza mize po-

mojimi) spričevali splezali so skoraj vsi ti uradniki, ki se sedaj pri sodnijah in pri političnih oblastih v naših krajih upirajo proti sloverskemu jeziku, na važna svoja mesta" sodil bi človek lahko, da mora tih mojih privatnih spričeval biti na stotine! Resnica pa je, da jih je vsega skupaj dvanajst, med kojimi so tudi taka, ki jih dotičnik ne more pokazati nikjer, ker je določno rečeno, da znajo tako malo, da se ne more imenovati znanje. — Izmed teh dvanajst oseb je sedem avskultantov in dva politična uradnika, zatem Kleinsasser, en dijak in en sluga v tukajšnji preiskovalnici. Na podlagi mojega spričevala dobil je, kar je meni znano, le jedini Kleinsasser in morebiti sluga stalno mesto.

Ravno tako je neresnično, da dajam brez vsega znanja in kar na ravnost spričevala (naravno misli se: dobra). Izpit traje pri vsakem kandidatu vsega skupaj t. j. pismeni in ustmeni najmenje tri, veči del do četiri ure, in jaz odločno zavrnujem posredno očitane, da je kateri koli izmed kandidatov dobil nezasluženo spričevalo, in z mirno vestjo se smem opirati na svoje 37 letno službovanje, med katerim se mi ni očitalo ikako strankarsko postopanje niti od strani mojih predstojnikov, niti od učencev ali kandidatov.

Zastran G. Fintschgerjevega spričevala pa, vsled kterega me je neki dopisnik napadel, osvobodim se priobčiti tukaj goli dotični dejanski položaj:

G. F. znal je nekaj slovenski že doma v Šoštanju, ter se je pozneje v Celovcu kot bivši součeneec prof. Končnika tudi nekaj pečal s slovensčino (to mi je pripovedal sam prof. Končnik). Jeli je in koliko tega pozabil in koliko se je k temu naučil od kakega učitelja, to mene ne briga. Lani pomislil je na Šoštansko bilezniško mesto, ter je profesor Kreka v nekem društvu slovenski nagovoril in omenil, da bi mu dal spričevalo o slovenskem jeziku, ter je pozneje prišel k meni in najpred dne 22. nov. pismeno nalogo izdelal kakor vsak drug pred mojimi očmi in brez vsakega pripomočka skoro dve uri; in videvši, da sem nekoliko besed podbrisal, prišel je še le 9. decembra na ustmeni izpit, ki je tudi trajal po priliki dve uri. — Potem sprejevši spričevalo kakoršno je zaslužil, pride 10. dec. zahtevom, naj mu dam spričevalo „über die befriedigende Kenntniss der slov. Sprache“, ker da je v Šoštanju že slovenski znal itd., pa sem mu nepristojni zahtev oibil tudi s tem, da nisem voljen za njega odškodnine plačevati, ako bi on s premalim svojim znanjem kmetom itd. škode uzočil. — Spričevalo pak se glasi: „H. F. hat sich bei dem Unterzeichneten einer Privatprüfung aus der slov. Sprache unterzogen, und dabei folg. Resultat erzielt: Der slov. Aufsatz, bestehend aus einer histor. Erzählung, verfasst ohne alle Hilfsmittel ist ziemlich fließend, abgerechnet einige Verstösse gegen die Grammatik. Die daran geknüpften deutsch geführte Besprechung zeigte eine hinreichend

sichere Kenntniss der meisten Partien der Grammatik, während ihm die Lehre von den perf. und imperf. Verben wenig (ali „weniger“, ne vem, ker imam prepis s kraticami) bekannt ist. — Die Lesung zweier kurzer Aufsätze von Slomšek zeigte nach Mittheilung von etlichen Wörtern richtige Erfassung und Uebersetzung des Gelesenen“.

Kdor to bere brez strasti našel bo, da sem mu v nekem zmislu še menje dal, nego o njem misli prof. Krek t. j. glede razgovora v slov. jeziku; pisal sem mu pak tako, ker mi je, ko sem ga slovnico začel slovenski izpitavati, odgovoril, da ni v stanu odgovarjati mi slovenski.

Po tem točno tako glasečem spričevalu je tedaj ponolnoma neresnična trditev, koja je glede spričevala došla v novine, „dass F. der slovenischen Sprache in Wort und Schrift mächtig sei!“

Po vsem tem je trditev, da se spričevala o Slovesčini dobavljajo pri meni „po groš“, zelo krivično obrekovanje mojega značaja.

Po mojem prepričanju je bolje, da dajam privatna spričevala takim, kateri me prosijo, da ž njimi napravim izpit, kakor odreči jim tega.

Če pride Nemec na tak izpit, kateri se je dobro naučil Slovenski, ta naj dobi spričevalo za to, in krivica bi bila delati mu zavire vkljub svojem hvalevrednemu trudu. Ako pak ne zna zadoosti, tudi ne bo pri meni nikoli dobil takega spričevala, katero bi več trdilo, kakor zna. Pa nahajajo se tudi taki Slovenci, kateri učivši se na Nemških gimnazijah znajo slovenski, pa vendar nimajo spričevala o tej svoji zmoznosti, — tedaj tudi za take treba privatnih izpitov in spričeval.

Ponavljam tedaj, da sem vsega dozdej izdal le 12. pišem dvanajst privatnih spričeval, v katerih so zabilježeni dobri, srednji in tudi slabi vspehi, vse po zaslugi dotičnega kandidata.

Z odličnim postovanjem

Ivan Macun,
gimn. professor.

v Gradcu, dne 17. aprila 1883.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 24. aprila. Zbornica poslancev vzprijela je paragraf 21, zadevajoč olajšave pri obiskovanji šol s 172 proti 159 glasom.

Glavinič, gimnazijski ravnatelj v Spljetu imenovan je deželni šolskim nadzornikom za Dalmacijo.

Najnovejše vesti.

V Lvovu zasegla je 23. t. m. policija tri osebe, ki so razdavale ponarejene bankovce po goldinarji.

V Rimu vsprijela je 23. t. m. zbornica z 245 proti 24 glasom predlog Chimirri-ja, da se o vseh predlogih skrajne levice proti povišanju apanaže vojvode Genoveškega za 100.000 frankov na leto preide na dnevni red.

nego obupanje, ki se me je bilo polotilo poslednje dni. Z žalostjo radi ločitve zlijale so se v meni nejasne, pa sladke nade, nestrpno pričakovanje nevarnosti in čuvstva blagorodnega častiljubja. Noč je jako hitro minula. Hotel sem že oditi iz hiše, ko se vrata odpro in pride desetnik z naznanilom, da so po noči ušli kozaki iz trdnjave, in so s silo odpeljali s seboj Julaja, in se klatijo neznani ljudje okrog trdnjave. Misel, da Marija Ivanovna ni utegnila odpotovati, me je strašila; hitro sem dal desetniku nekaj povelj in tekel sem k poveljniku. Bilo se je že razsvetlilo. Tekel sem po ulicah, kar zaslišim, da me kliče nekde po imenu. Obstal sem.

— Kam pa vi? rekel je Ivan Ignatjevič, ki je tekel za menoj: Ivan Kuzmič je na nasipu, in poslal je po vas. Pugačev je prišel.

— Ali je odpotovala Marija Ivanovna? vprašal sem ga s strahom.

— Ni mogla, odgovoril je Ivan Ignatjevič: pot v Orenburg je zaprt; trdnjava je obkoljena. Slabo kaže, Peter Andrejič!

Šla sva na nasip, visočino napravljeno od prirode in utrjeno z ograjo iz kolov. Tam so se gnetli

Iz Berolina se poroča, da sta včeraj cesarjevič in njegova soproga odpotovala v Benetke. Nasproti poročilom častnikov, da je kitajska luka Swatau vsled neprestanega sovražnega ponašanja nemškega brodovja na pol v vojnem stanju, konstatuje „Nordd. allg. Zeitung“, kazoč na uradna poročila o gibanju nemških vojnihi ladij, da od konca januarja ni bilo niti jedne nemške ladije v Swatau-u.

V soboto zvečer bila je v Enfieldu blizu vladine tovarne za orožje eksplozija, ki pa je prizadela le malo škode. Takoj po eksploziji videli so dva moža bežati z lica mesta.

V Liverpoolu nastal je v soboto požar, k je uničil tri velike s pavolo napolnene magazine. Škoda ceni se na 250.000 funt. šterlingov.

Razne vesti.

* (Ivan S. Turgenjev) okrevaj je na radost vseh njegovih čitateljev in oboževalcev popolnem. Bolest v prsih nastavši vsled otoka, prenehala je, ker je otok postal goden se prodrl in se je gnoj odsranil.

* (Pesen na riževem zrnju) Neki kitajski profesor v Hong-kongu dogotovil je darilo, namenjeno princem angleške kraljevske obitelji. To darilo oziroma ta pesen je kitica, sestavljena iz tri in trideset kitajskih besed, določno in čisto brez kratic napisanih na jednom riževem zrnju, katero slednje je v krasnem kristalu s srebrnim okvirom.

Za metrično mero in vago

vzprijete so v Avstriji vsled skupščine c. kr. normalne merilne komisije naslednje kratice:

I. Za dolžine:

Kilometer	= km
Meter	= m
Decimeter	= dm
Centimer	= cm
Millimeter	= mm

II. Za ploščadi:

Quadrat-kilometer	= km ²
„ meter	= m ²
„ decimeter	= dm ²
„ centimeter	= cm ²
„ millimeter	= mm ²
Hektar	= ha
Ar	= a

III. Za kubično mero:

Kubik-kilometer	= km ³
„ meter	= m ³
„ decimeter	= dm ³
„ centimeter	= cm ³
„ millimeter	= mm ³

IV. Za posode:

Hektoliter	= hl
Liter	= l
Deciliter	= dl
Centiliter	= cl

prej, kakor po navadi; poslovilvi se od poveljnikove družine, odšli smo vsak v svoje stanovanje. Jaz sem nalašč pozabil svoj meč in vrnil se pouj; vedel sem, da bom dobil Marijo Ivanovno samo. Res me je že čakala v durih in dala mi meč. „Z Bogom, Peter Andrejič!“ rekla mi je in solze so jo zalivale: „Mene pošljejo v Orenburg. Ostanite zdravi in srečni; morda naju Bog še kedaj skupaj pripelje, da se vidiva; če ne . . .“ in zajokala se je. Objel sem jo. „Z Bogom, angelj moj,“ rekel sem: „Z Bogom, moja mila, moja predraga! Karkoli naj se zgodi z menoj, verjemi mi, da poslednja moja misel bo na tebe, in poslednja moja molitev zate!“

Maša se je jokala in zgrudila se je na moje prsi. Goreče sem jo poljuboval, potem pa hitro odšel iz sobe.

VII. Poglavje.

Naskok.

To noč nesem spal in ne slekel se. Nameren sem bil iti ob zori k trdnjavskim vratom, da bi tam počakal Marijo Ivanovno, in poslovil se še enkrat od nje. Čutil sem v sebi neko veliko premeno: razburjenost moje duše me je mnogo manj mučila,

trdnjavski prebivalci, in posadka stala je pod orožjem. Top so bili privlekli tja že prejšnji večer. Poveljnik korakal je pred svojo malobrojno četo. Bliza joča se nevarnost naudajala je starega vojaka z ne navadnim pogumom. Po stepi, ne daleč od trdnjave klatilo se je kakih dvajset mož na konjih. Videlo se je, da so kozaki, mej njimi bilo je nekaj Baškircev, katere si lahko spoznal po risjih kapah in strelolokih. Poveljnik ogledal je svojo vojsko in navduševal vojake: „Ljubi moji, postavimo se danes za našo mater carco in pokažimo svetu, da smo hrabri in zvesti vojaki!“ Vojaki so z glasnimi klici izjavili svoj pogum. Švabrin stal je zraven mene in pazljivo gledal na sovražnika. Ljudje, ki so se klatili po stepi, zbrali so se vkup, ko so zapazili gibanje v trdnjavi in začeli so se posvetovati. Poveljnik velel je Ivanu Ignatjeviču pomeriti top na nje, in sam ga je prižgal. Krogla je zažvižgala in poletela mej nje, pa ni nikogar poškodovala. Jezdec so se razkropili, in hitro odjezdili, da so nam kmalu zginili izpred očíj, stepa se je spraznila.

Iz prišli sti na nasip Vasiljisa Jegorovna in Maša, ki se ni hotela ločiti od nje. (Dalje prih.)

Tona (Tonne)	= <i>t</i>
Metrični cent	= <i>q</i>
Kilogram	= <i>kg</i>
Dekagram	= <i>dkg</i>
Gram	= <i>g</i>
Decigram	= <i>dg</i>
Centigram	= <i>cg</i>
Milligram	= <i>mg</i>

Te kratice so jedino avtentične, vsled naredbe pravosodnega ministerstva z dné 23. marca t. l. št. 4515 sodnijsko upeljane, tedaj v javnem življenji merodajne. Naj se jih torej vsakdo privadi.

To se daje na znanje jelovih gozdov posestnikom, kateri se ob enem opozarjajo na svojo zakonito dolžnost, da vsako opaženo poškodbo, katero bi v njih gozdih napravil zgoraj omenjeni mrčes, nemudoma naznanijo c. kr. okrajnemu glavarstvu; ako pa to opuste, zadenejo jih nasledki §. 50 gozdnega zakona.

Papirna renta	78	gld.	70	kr
Srebrna renta	79	"	—	kr
Zlata renta	98	"	40	"
5% marcna renta	93	"	20	"
Akcije narodne banke	833	"	—	"
Kreditne akcije	315	"	80	"
London	119	"	70	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	50 ^{1/2}	"
C. kr. cekini	5	"	65	"
Nemške marke	58	"	50	"
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld.	119	"
Državne srečke iz l. 1864.	100	"	168	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta.	98	"	25	"
Ogrska zlata renta 6%	120	"	05	"
" " 4%	90	"	05	"
" " papirna renta 5%	88	"	10	"
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	103	"	—	"
Dunava reg. srečke 5%	100	gld.	113	"
Zemlj. obč. avstr. 4 ^{1/2} % zlati zast. listi	117	"	75	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	100	"	60	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104	"	75	"
Kreditne srečke	100	gld.	173	"
Rudolfove srečke	10	"	19	"
Akcije anglo-avstr. banke	120	"	115	"
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	223	"	—	"

(267-1)

Tuŋci:

Pri **Sionu**: Nastopil z Dunaja. — Domohladis iz Ilirske Bistrice. — Janeczek z Dunaja. — Sešek iz Krškega.

Pri **Mali**: Eckstein z Dunaja. — Schink iz Zagorja. — Turot iz Trsta. — Rauch J. iz Nitrbega.

Pri **avstrijskem cesarji**: Susteršič iz Šturja. —

Kuvette Studio

priporoča po najnižjej ceni

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani.

Deželni glavar: **Thurn.**

Vendelin Kontil.

Skušeno in po množih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gld. av. velj.